

Innlegg holdt av Ellen Rønning-Arnesen, statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet, på webinar om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse og deres familie, 18. januar 2022.

Kjære alle sammen

Velkommen til dette webinar om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse under pandemien.

Jeg heter Ellen Rønning-Arnesen, og jeg så heldig å få være statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet, med et særskilt ansvar for å følge opp dette feltet.

Formålet med webinar er å rette oppmerksomhet mot ivaretagelsen av grunnleggende rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse.

Målgruppen er dere som leder og jobber i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Vi ønsker også at dere som har en funksjonsnedsettelse og dere som er pårørende skal ha nytte av webinar.

Jeg ønsker å starte med å rette en stor takk til alle dere. Særskilt til dere som leder og jobber i tjenesten. Både for innsatsen i en normal hverdag – om enn hvor fjernt det kan virke – og for det ekstra som er lagt ned de siste to årene.

Jeg vil også sende en takk til dere som selv har en funksjonsnedsettelse og dere som er pårørende. Mest for tålmodigheten og tilpasningen til alle endringer som har kommet, og for innspill og tydelige tilbakemeldinger på hva som skal til for at tjenester som er til for dere, faktisk er tilpasset og tilgjengelige.

Det er en stor ambisjon, men jeg vil understreke at vi går på jobb og fører en politikk som har som mål at alle skal ha like muligheter til å leve forskjellige liv.

Gjennom snart to år med pandemi, har vi erfart at pandemien er uforutsigbar og at den rammer skjevt, og vi ser at personer med funksjonsnedsettelse og deres pårørende er blant de gruppene som er særlig hardt rammet.

Det er derfor viktig at det blir satt på agendaen, noe som dette webinar bidrar til – så tusen takk til alle som har vært med og bidratt i gjennomføringen av webinar.

Smitteverntiltak kan gripe inn i grunnleggende rettigheter etter Grunnloven, menneskerettighetene og andre folkerettslige forpliktelser.

Norge er blant annet forpliktet etter konvensjonen om menneskerettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) å arbeide for å sikre at konsekvensene av pandemien ikke rammer personer med funksjonsnedsettelse hardere enn andre grupper.

Det betyr noe for hvordan vi jobber, og hvordan tjenestene innretter seg.

Personer med funksjonsnedsettelse og deres familier er en stor og variert gruppe mennesker. Selvfølgelig. Ingen av oss er helt like, alles hverdag er forskjellig. Noen

har høyere risiko for smitte og alvorlig sykdomsforløp, og noen er mer utsatt for byrdene ved smitteverntiltakene.

Pandemien rammer ikke likt. Den har tydeliggjort sårbarhet vi alle bærer med oss; fysisk, psykisk eller relasjonelt. Det synliggjøres og kommer til uttrykk på ulike måter. Og har ulike konsekvenser.

Nettopp derfor er det viktig at likeverdige tjenester, ikke er det samme som like og sjablongmessige tjenester.

Det er balansekunst å få til dette. At dere som jobber i tjenesten jobber sammen med brukere og pårørende er avgjørende.

På samme måte, trenger vi både ansatt- bruker og pårørendeorganisasjoner når vi jobber med pandemihåndtering. Vi trenger å vite hva effekten er, og hva som gjøres – innenfor forsvarlige rammer - for å demme opp for negative utslag av strenge tiltak.

For pandemien er ikke over, og det er en balansekunst å håndtere strenge smitteverntiltak, med fortsatt gode og forsvarlige tjenester.

Det er helt avgjørende at smitteverntiltakene er forholdsmessige. Regjeringen jobber kontinuerlig for at tiltakene ikke skal være strengere enn nødvendig og at de ikke skal vare lenger enn nødvendig. Sammen med etatene følger vi situasjonen fra dag til dag.

Samtidig kommer vi ikke utenom at det er et stort press på de kommunale helse og omsorgstjenesten og sykehusene. Dette er krevende både for ansatte, brukere og pårørende.

I møte med dette presset har vi bedt kommunene om å prioritere å opprettholde tjenestetilbud til sårbare grupper, bistand til personer med særlige hjelpebehov og de viktigste tilbudene til barn og unge.

Det også viktig å gjøre individuelle vurderinger og iverksette gode kompensierende tiltak for de som er utsatte. Formålet er å minske de negative konsekvensene av pandemien og eventuelle inngripende smitteverntiltak.

Videre er det viktig å gjøre en forsterket innsats for å nå frem med god og tilrettelagt informasjon og råd. Hensikten med tydelige råd er å kunne hindre uønsket variasjon, sikre god kvalitet i tjenesten og bidra til riktige prioriteringer i tjenesten.

Videre har bruker rett til å medvirke ved tjenesteendring, og da er god informasjon en viktig forutsetning for å kunne medvirke.

Reduserte tjenestetilbud kan også føre til økt omsorgsbelastning for pårørende. Det er da særlig viktig å sørge for at det er lett å komme i kontakt med kommunen - det skal være en dør inn.

Et av de viktigste tiltakene nå er vaksinasjon. Kommunene har hovedansvar for vaksinasjonen og har gjort en kjempejobb med vaksinerings i ett år nå. De har stått med mange krevende oppgaver over lang tid, og jeg vil berømme kommunene for den viktige innsatsen de gjør.

Det er også kommunene som har ansvar for å gi helse- og omsorgstjenestene som innbyggerne har krav på. Derfor har vi allerede i 2022 styrket kommuneøkonomien - både de frie inntektene og ved en reversering av et kutt i tilskuddet til ressurskrevende tjenester - så innbyggerne kan få et trygt og godt tjenestetilbud – både under og etter pandemien.

Samtidig som vi nå styrker kommuneøkonomien, fører vi en helhetlig politikk som ser bredere enn kun økonomi. For eksempel er personell, kompetanseheving, veiledning og samhandling noen av områdene vi ser på for å hjelpe personer med funksjonsnedsettelse og deres familier på både kort og lang sikt.

Vi har levd med pandemien i en god stund nå. Vi har underveis hatt mange erfaringer – både gode og dårlige. Det er viktig at vi lærer av disse erfaringene og tar de med oss videre i både beredskapsarbeidet og den langsiktige innsatsen for å sikre rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse og deres familier.

Jeg er glad for å se at flere engasjerer seg og bidrar til dette viktige arbeidet.

Tusen hjertelig takk for innsatsen til hver og en av dere og håper dette webinarret oppleves nyttig!